श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा एप्रिल – २०१६

कक्षा – शास्त्री-३	**प्रश्नपत्रम् – ५**	गुणाः – १००
विषयः – साहित्यशास्त्रम्	----	समयः - ११ तः २
दिनाङ्कः – २२/४/२०१६	सन्दर्भग्रन्थः – साहित्यदर्पण (१ तः ३ परिच्छेदाः)	

	साहित्यदर्पणप्रश्नाः	
प्रश्नः -१	**कयोश्चिद् द्वयोः कारिकयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं कुरुत ।**	१०
	(१) वाक्यं रसात्मकं काव्यं दोषास्तस्यापकर्षकाः । उत्कर्षहेतवः प्रोक्ताः गुणालङ्काररीतयः ॥ (२) मुख्यार्थबाधे तद्युक्तौ, ययाऽन्योऽर्थः प्रतीयते । रूढेः प्रयोजनाद्वाऽसौ,लक्षणाशक्तिरर्पिता ॥ (३) अर्पणं स्वस्य वाक्यार्थे, परस्यान्वयसिद्धये । उपलक्षनहेतुत्वा देषा लक्षणलक्षणा ॥ (४) विरतास्वभिधाद्यासु ययाऽर्थो बोध्यते परः । सा वृत्तिर्व्यञ्जना नाम, शब्दस्यार्थादिकस्य च ॥ (५) विभावे नानुभावेन व्यक्तः संचारिणा तथा । रसतामेति रत्यादिः, स्थायिभावः सचेतसाम् ॥	
प्रश्नः -२	प्रयोजनपूर्वकं ग्रन्थ कर्तुः परिचयः लिखत । अथवा मङ्गलाचरणस्य प्रकारं दर्शयित्वा कवेः भावः विस्तारेण लिखत ।	१५
प्रश्नः -३	**एकस्य सविस्तरं उत्तरं लिखत ।**	१०
	(१) विश्वनाथकृतं काव्यलक्षणं विलिख्य तत्कृतमम्मटकव्यलक्षणखण्डनं सविस्तरं सोदाहरणं प्रतिपादयत । (२) लक्षणाशक्तेः लक्षणं विलिख्य तस्याः भेदाः सोदाहरणं लिखत ।	
प्रश्नः – ४	**टिप्पणीद्वयं लिखत ।**	१०
	(१) सारोपालक्षणा । (२) आर्थीव्यञ्जना । (३) शाब्दीव्यञ्जना । (४) तिस्रः शब्दशक्तयः । (५) रसस्वरूपम् ।	
प्रश्नः -५	**पञ्चलघूत्तर प्रश्नानां एकवाक्येन उत्तरं लिखन्तु ।**	०५
	(१) किं नाम काव्यम् ? (२) किं नाम वाक्यम् ? (३) संकेतः केषु गृह्यते ? (४) अर्थः कतिविधः ? (५) लक्ष्यार्थः कया वृत्यां ज्ञायते ?	

	(६) "गंगायां घोषः" इत्यत्र किं प्रयोजनम् ? (७) "कलिङ्ग साहसिकः" इति कस्य उदाहरणम् ? (८) "कुन्ताः प्रविशन्ति" अत्र का लक्षणा ?	
	संस्कृतसाहित्यशास्त्रेतिहासप्रश्नाः	
प्रश्नः -६	**काव्यम् कतिविधम् ? तस्य उदाहरणेन सह सविस्तारं लिखत ।**	१०
	अथवा	
	शिशुपालवधस्य महाकाव्यत्वेन समीक्षयत	
प्रश्नः -७	**द्वयस्य परिचयः लिखन्तु ।**	१०
	(१) कालिदासः (२) भारविः (३) माघः (४) दण्डी (५) श्रीहर्षः	
प्रश्नः -८	**सारांशद्वयं लिखत ।**	१०
	(१) रघुवंशम् (२) कुमारसम्भवम् (३) मेघदूतम् (४) शाकुन्तलम् (५) किरातार्जुनीयम्	
प्रश्नः -९	**द्वयस्य टिप्पणी लेख्या**	१०
	(१) खण्डकाव्यम् (२) चम्पूकाव्यम् (३) काव्यप्रयोजनम् (४) काव्यलक्षणम्	
प्रश्नः -१०	"गद्यकविनां निकषं वदन्ति" इति सविस्तरं लिखन्तु । अथवा गद्यसाहित्यमहत्त्वं सविस्तरं वर्णयन्तु ।	०५
प्रश्नः -११	**पञ्चलघुप्रश्नानां उत्तरं एकवाक्येन लिखन्तु ।**	०५
	(१) रघुवंशकाव्यम् केन रचितम् ? (२) कादम्बरी केन रचिता ? (३) साहित्यदर्पणस्य कर्ता के ? (४) उपमा कस्य जगति प्रसिद्धा अस्ति ? (५) अर्थगौरवम् कस्य प्रसिद्धम् अस्ति ? (६) दण्डिनः किं वैशिष्ट्यम् अस्ति ? (७) नाट्यशास्त्रस्य उत्पत्तिः केन कृता ? (८) रस सम्प्रदायस्य कः प्रणेता अस्ति ?	

***